

מתנות מהים

ארצי מזמין את גבע לטיול בחוף הים ומספר לגבע כי הצדפים הם בעצם קונכיות מוגנות שאסור לאסוף אותן. גבע מביטיח לשמור עליהם ויחד הם מגלים עוד כמה מתנות שהעניק לנו הים

כתבה: אדר סטולרו מליחי

מי אני?

שלום, אני ארצי. יש לי חברים רבים ברשות הטבע והגנים. כשאפשר, הם מזמינים אותי להצטרף אליהם ומלמדים אותי הרבה על שמירת טבע וסביבה ועל עבודתם בשטח. יש לי גם חבר צעיר ושמו גבע, ואנחנו אוהבים מאוד לטייל יחד. הוא מתייעץ איתי ומזמין אותי לטייל ואני מכיר לו מקומות חדשים ומפתיע אותו בסיפורים מעניינים. במדור זה, גבע מספר על חוויות משותפות ועל טיולנו יחד ואתם מוזמנים לטייל בעקבות הסיפורים.

ים של צדפים בשמורת טבע חוף דור־הבונים צילום רינת רוטו

ארצי החזיר את הקונכיות אל החול ואמר: "כאן, כמו בחופים אחרים, אפשר למצוא קונכיות שונות השייכות לבעלי חיים שונים בים. גם אם הן אינן משמשות עוד את בעל החיים שחי בתוכן, יש להן משמעות במערכת הטבעית. כך למשל סרטן הנזיר שנוגד ללא קונכיה מאמץ לשם הגנה קונכיה של מינים אחרים".

מצאנו קונכיה מיוחדת, בצבע צהוב בהיר, עם קוצים ארוכים. קירבתי אותה מיד אל האוזן ותהיתי אם נשמע את רחשי הים. שמעתי! ארצי סיפר שזוהי קונכיה של ארגמון חד-קוצים. בקונכיה הזאת חי חילזון שממנו הפיקו בעבר את צבע הארגמן, שנחשב לצבעם של הקיסרים הרומים. בישראל נמצאו כמה אתרים שבהם הופק הצבע היקר הזה, בהם תל דור, עכו וגם תל מור הסמוך לאשדוד.

ארצי הצביע אל אצבע יבשה הנכנסת אל הים מדרום לנו. זהו תל יבנה ים - תל עתיק, חשוב ומרתק. החומה המקיפה אותו נבנתה מאבן, מטיח, מגבס ומהרבה צדפים וחול. "קונכיות", תיקנתי את ארצי, והוא חיך חיך של מורה גאה. על התל נמצאו גם תכשיטים, בהם שרשראות מקונכיות מגולפות.

"הרבה מתנות מן הים", אמרתי. "הים הוא אדיר", אמר ארצי. "האדם נהנה מאוצרותיו הרבים עוד מהתקופות הקדומות ביותר - מדיג למזון ונתיבי תחבורה לאוניות מסחר ועד לשימוש מתקדם במי הים כפי שעושים היום לצורך התפלת מי שתייה או לצורך קירור טורבינות של תחנות כוח לייצור חשמל".

"השימוש במשאבי הים והחוף הוא רב", אמר ארצי, "אבל לא פעם פעילות האדם פוגעת בו קשה. מימיו מזדהמים כתוצאה מהזרמה של ביוב, של שמנים ושל פסולת; החי והצומח שבו נפגעים בעקבות דיג בספינות גדולות המגרדות את קרקעית הים ואיתה את עשב הים - המשמש מזון ומסתור לעולם חי עשיר; ורשימת המפגעים עוד ארוכה".

אנחנו צריכים להתאמץ יותר לשמור על הים ועל החוף, חשבתי, כמתנה שלנו לים. הטיול היה מקסים וחשבתי שזה חוף מתאים ביותר למשפחה שלנו. אימא תיהנה מחוף הרחצה, אבא ואני נבקר ביבנה ים - שלא הספקנו לראות - ונתפעל מהנוף ומהמתנות המיוחדות שנתן הים לאדם לאורך השנים, והצדפים, בעצם הקונכיות, יזכו להגנה אישית כשאסביר למטיילים שיש להשאירן במקומן.

'נעמית מצויה'. מה שאנו רואים על החוף הוא קונכיה ריקה (או חלק ממנה), שנפלטה מן הים. בעבר שכנה בה צדפה". ארצי הרים כמה חלקי קונכיות והושיט אליי את ידו בהתפעלות: "ידידי", הוא אמר, "אנו נוגעים בקונכיה של צדפה שפרטים מעטים ממנה חיים היום רק בעומק הים. כשם שרבות הקונכיות על החוף, כך מעטות, ולעיתים אף נדירות ביותר, הצדפות החיות בתוך הים. הקונכיות הריקות האלה שאני מחזיק ביד", הוא הוסיף בהתלהבות, "שייכות לצדפות שחיו באזור בתקופות קדומות".

"אם כך, אם נאסוף את הקונכיות מן החוף, הים לא יביא עוד הרבה חדשות במקומן משום שהנעמית המצויה כבר הפכה לנדירה", אמרתי. "נכון", אמר ארצי. "ובכלל, כדאי שתדע שהנעמית, כמו כל הרכיכות, היא ערך טבע מוגן והחוק קובע כי כל חלק מבעל חיים מוגן - מוגן גם הוא, כמו נשל של נחש, נוצה של נשר, שריון של צב או קוף של דרבן".

"אנחנו נלך לטייל ונהנה ממראה הצדפים, אך חשוב שתדע שהצדפים הם ערכי טבע מוגנים ואסור לאסוף אותם". הופתעתי מאוד מדבריו של ארצי. "תמיד אספתי צדפים", אמרתי קצת מבוהל מהמחשבה שעשיתי משהו בניגוד לחוק. ארצי הבין ללבי ומיהר להרגיע אותי: "עכשיו כשאתה יודע שאסור לאסוף את הצדפים, לא תעשה זאת עוד ואפילו תוכל ללמד אחרים".

קונכיות על החוף

ארצי ואני קבענו טיול של אחר הצהריים לאורך חוף הים הסמוך לן לאומי חוף פלמחים - משפך נחל שורק ועד תל יבנה ים. בלילה חשבתי על כל הצדפים שאספתי, על האיסור ועל זה שבעצם בכלל לא שאלתי את ארצי מדוע אסור לאסוף את הצדפים, הלוא הם אינם בעלי חיים או צמחים. שמרתי את כל השאלות לטיול. כשהגענו אל החוף, הסביר ארצי: "הצדף השכיח ביותר בחוף הים שייך לרכיכה שנקראת